

Legyen jobb a gyermekeknek! Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottság
Budapest, 2025. március 24.

Fiatalok szerhasználata önkormányzati szemszögből

1989

35

2024

Dr. Gyergyák Ferenc
főtitkár, TÖOSZ

Mennyiben érinti a fiatalokat a szerhasználat? Hány éves kortól jelentkezik a probléma?

Különösen veszélyes szerhasználat fiatal korban, mert nagyobb függőségi kockázatot jelent.

Szerhasználat (drogok) elsősorban a középiskolás diákokat jellemzi: 14-15 éves kortól.

Kipróbálása egyre korábbi életkorra datálható: 12-13 éves kortól.

Sokkal több fiataalt érint, mint a szakemberek gondolják. A fiatalabbak, általános iskolások esetében jellemzőbb: a digitális függőség, bullying (kegyetlenkedés, megalázás, gyötrés, kiközösítés) és internetes zaklatás. A nevelőotthonok és nevelésbe vett gyermekek esetében fokozottabb a korai találkozás és rendszeres használat.

Milyen hatások miatt lehet vonzó a szerhasználat?

Vonzerő több tényezőből fakadhat:

- pszichológiai,
- társadalmi,
- környezeti tényezők.

A diákok saját bevallása szerint kortársaik biztatására, kényszerítésére nyúlnak bizonyos szerekhez. Nem titkolják, hogy könnyen elérhetőek, beszerezhetőek számukra a különféle anyagok.

Jellemző egyfajta kortársi mintakövetés, amely magában foglalja a csoportos együttlét alábbi aspektusait:

- közös élmények, versengés, félelem a kiközösítéstől, csoportba tartozás, vagányság, kíváncsiság, kortársak nyomása,
- az iskola, tanulmányi és intézményi követelményrendszerének oldása,
- kamaszkor, mint életkori sajátosságok,
- családi és lelki problémák.

Mennyiben befolyásolják a kortársak (esetleg a család) a szerhasználati szokásokat?

- A kortársi és a családi szerhasználati szokások nagymértékű befolyásoltságot okoznak. A kortársak és a család adják a mintákat. A kortársak befolyása különösen fontos a serdülőkorban! A csoportnyomás az egyik legerősebb tényező. Közös élmények keresése!
- A család az elsődleges közeg. A szülői példamutatás! Pozitív szülői minta, nyílt kommunikáció, érzelmi támogatás, minőségi szabadidő jelenthetik a megoldást.
- A jól működő családok védőfaktorok, a rosszul működő családok esetében fokozottabb a veszélyeztetettség a szerhasználat tekintetében.
- A laza szülői felügyelet és a túl szoros kontroll is lehet egyaránt veszélyfaktor.
- A diszfunkcionális és traumatizált családok esetében gyakori jelenség a szerhasználat.

Van-e a szerhasználat hatással a településen élőkre?

- Természetesen igen. Félelmet kelt a településen élőkben.
- A közterületeken elhelyezett eszközöket nem rendeltetésszerűen használják, ezért állag- és állapotromlást okoznak, szennyezik a környezetet és veszélyeztettséget idéznek elő a lakosság többi tagjánál, akik nem tudják rendeltetésszerűen használni a kihelyezett eszközöket, padok, játszóterek, stb.
- Pihenőidőben, az esti órákban zavarják a lakókat, hangos és trágár szavakkal inzultálhatják a lakosokat. Romló közbiztonságot okoznak, rongálnak.
- Közösségi hatás: a használóban kialakuló személyiségtorzulás erősíti a fizikai erőszakra, agresszióra, lopásra való hajlamot a szer megszerzésre érdekében és ez a bűnözés növekedéséhez vezet.
- A függőség további problémákat generál családon és intézményeken belül, tovább mélyíti a társadalmi egyenlőtlenségeket.

Van-e a szerhasználat hatással a településen élőkre?

- A kistelepüléseken is megjelenő probléma a szerhasználat, az elszigeteltségből és információhiányból fakadó veszélyek miatt fokozottabb figyelem, tájékoztatás, felvilágosítás és támogatás szükséges.
- Egy településen a szerhasználat elleni fellépés a közösségi összefogásban rejlik.
- Az iskola a gyerekek és a fiatalok második legfontosabb szocializációs színtere!
- Minden korosztály számára drogprevenciós oktatás, tanári figyelem és támogatás, stresszkezelés tanítása, interaktív programok kellenek ahhoz, hogy a szerhasználat megszűnjön vagy meg se jelenjen! Fontos, hogy ne csak a tiltás, hanem az edukáció, a támogatás és az alternatívák is jelen legyenek!
- A szerhasználat jelenléte, különösen egy kistelepülésen nagyon sok konfliktusnak a forrása.

Milyen prevenciók programok működnek a településen, mik a tapasztalatok a megvalósítással és a hatásaival? Mit képes tenni a kistelepülés a szerhasználat ellen?

- A legtöbb településen az iskola az elsődleges helyszíne a megelőzésnek. Az alábbi programok működnek: DADA rendőrségi program, készség- és képességfejlesztő, helyes önértékelésre nevelő, önbecsülést építő program.
- A kistelepülés közösségi programokat szervezhet, helyi példaképek és hiteles előadók bevonásával. Jelzőrendszert működtet. Időnként segítenek ezek a programok, de sokkal hatékonyabb lenne, ha a gyermekvédelmi rendszer jól működne.
- Időközönként vannak egyéb és kisebb tájékoztatások, de nagy szükség lenne rendszeres prevencióra, tájékoztatásra, interaktív beszélgetésekre, programsorozatokra, fórumokra területi szinten.
- Csoportos mentálhigiénés foglalkozás keretében tartott drogprevenciós tájékoztatás.

Milyen szerepe van a családnak és az iskolának (az egyéb alapellátásokat biztosítóknak) a megelőzésben?

- A drogmegelőzési program a diákoknak szólt. Szükséges az ezirányú drogmegelőzési programok kiterjesztése a potenciálisan veszélyeztetett, illetve veszélyeztetett családokra is.
- A család az elsődleges védőháló, az iskola a másodlagos prevenciós helyszín, a legfontosabb védelmi vonal.
- A családok támogatása és tájékoztatása elengedhetetlen, rendszeres prevencióra van szükség.
- Családokon belül nagyon fontos a gyereknevelés kapcsán a minőségi idő, fokozottabb jelenlét, odafigyelés, támogatás, keretek és szabályok, következetesség.
- A gyermekvédelmi, szociális és egészségügyi alapellátások kulcsszerepet játszanak a veszélyeztetett fiatalok kiszűrésében és támogatásában.

Köszönöm a figyelmet!

